

ननु ज्येष्ठो युधिष्ठिरः कथं हंतव्य इत्याशंक्याह गुरोरिति अवलिप्तस्य भ्रातृवलेन गर्वितस्य घृतराष्ट्रस्य राज्यापांढीन्यासभूतमित्यजानतीराज्यलुब्धस्य शासनं कार्यमेव ॥ ५४ ॥ अपध्वंसेत्कुंत्सयेत् ॥ ५५ ॥ ॥ ५६ ॥ अस्य एनं विचलिते विचलने सति ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ अनुप्राप्तवधः शीघ्रं हंतुमिष्टः चौरादिः अधनादरिद्राः संतोनास्तिकाः परलोकश्रद्धारहितास्तान् चौरांश्च एवं धर्मेपक्षपातं प्रदर्शयेदित्याशयः ॥ ५९ ॥ प्रतिविश्रब्धघाती अत्यंतविश्रब्धहननशीलः तीक्ष्णदंष्ट्रो निमग्नकः गाढप्रहरेषु थापुनर्नोन्मज्जेदित्यर्थः ॥ ६० ॥ योन्यंहंतुमिच्छति तन्मन्योपि जिघांसतीति स्वयमशंकितेभ्य इति ॥ ६१ ॥ सर्वत्रशं

गुरोरप्यवलिप्तस्य कार्याकार्यमजानतः ॥ उत्पथप्रतिपन्नस्य न्याय्यं भवति शासनं ॥ ५४ ॥ क्रुद्धोऽप्यक्रुद्धरूपः स्यात्स्मितपूर्वाभिभाषिता ॥ नचाप्यन्यमपध्वंसेत्कदाचिकोपसंयुतः ॥ ५५ ॥ प्रहरिष्यन्प्रियं ब्रूयात्प्रहरन्पि भारत ॥ प्रहृत्य चरुपायी तशोचेत चरुदेत च ॥ ५६ ॥ आश्वासयेच्चापि परं सांत्वधर्मार्थवृत्तिभिः ॥ अथास्य प्रहरेत्काले यदा विचलिते पथि ॥ ५७ ॥ अपि घोरापराधस्य धर्ममाश्रित्य तिष्ठतः ॥ सहिप्रच्छाद्य ते दोषः शैलो मेघैरिवासितैः ॥ ५८ ॥ यः स्यादनुप्राप्तवधस्तस्यागारं प्रदीपयेत् ॥ अधनान्नास्तिकांश्चौरान् विषयेस्वेन वासयेत् ॥ ५९ ॥ प्रत्युत्थानासनाद्येन संप्रदानेन केनचित् ॥ प्रतिविश्रब्धघाती स्यात्तीक्ष्णदंष्ट्रो निमग्नकः ॥ ६० ॥ अशंकितेभ्यः शंकितेभ्यश्च सर्वशः अशंक्याद्भयमुत्पन्नमपि मूलं निरुंतति ॥ ६१ ॥ न विश्वसेदविश्वस्ते विश्वस्तेनाति विश्वसेत् ॥ विश्वासाद्भयमुत्पन्नं मूलान्यपि निरुंतति ॥ ६२ ॥ चारः सुविहितः कार्यं आत्मनश्च परस्य वा ॥ पापं डां स्तापसादींश्च परराष्ट्रेषु योजयेत् ॥ ६३ ॥ उद्यानेषु विहारेषु देवतायतनेषु च ॥ पानागारेषु रथ्यासु सर्वतीर्थेषु चाप्यथ ॥ ६४ ॥ चत्वरेषु च कूपेषु पर्वतेषु वनेषु च ॥ समवायेषु सर्वेषु सरित्सु च विचारयेत् ॥ ६५ ॥ वाचाभृशं विनीतः स्याद्बुद्धयेन तथाक्षुरः ॥ स्मितपूर्वाभिभाषी स्यात्स्फोटोरौद्रेण कर्मणा ॥ ६६ ॥ अंजलिः शपथः सांत्वंशिरसापादवंदनं ॥ आशाकरणमित्येवं कर्तव्यं भूतिमिच्छता ॥ ६७ ॥

कावतः किमपि कार्यं न सित्थ्यतीत्याशंक्याह नेति ॥ ६२ ॥ सुविहितः सम्यक्परीक्षितः ॥ ६३ ॥ उद्यानादिस्थानेषु ये समवायाः जनसमूहास्तेषु तीर्थेषु मंत्रीपुरोहितश्चैव युवराजश्च मूपतिः पंचमो द्वारपालश्च षष्ठो तर्वांशिकस्तथा कारागाराधिकारी च द्रव्यसंचयकस्तथा कृत्याकृत्येषु चार्थानां नवमो विनियोजकः प्रदेष्टानगराध्यक्षः कार्यनिर्माणकस्तथा धर्माध्यक्षः सप्ताध्यक्षो दंडपालस्त्रिपंचमः षोडशो दुर्गपालश्च तथाराष्ट्रान्तपालकः अटवीपालकांतानि तीर्थान्यष्टादशैव तु इति नीशास्त्रोक्तेषु विचारयेत् चारद्वाराशत्रुं चिकीर्षितुमिति शेषः ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ आशाकरणं तु भ्यंघनादिकं दास्ये इत्युक्त्या प्रलोजनं भूतिमिच्छता भूतिकामस्यैवैतदुचितं न परलोककामस्येत्यर्थः ॥ ६७ ॥